

2023-02-15

Till:

Mark- och miljödomstolen vid Växjö
tingsrätt
mmd.vaxjo@dom.se

Mark- och miljödomstolens mål
nr M 6215-21

Andra yttrande i sak rörande ansökan om tillstånd för en etapp 3 för att utöka av lagringsvolymen för markförvaret för mycket lågaktivt radioaktivt avfall vid Oskarshamns kärnkraftverk

Föreningen Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, (i fortsättningen *föreningen*) vill till Mark och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt framföra synpunkter i ett andra yttrande i sak med anledning av OKG AB:s (i fortsättningen *sökanden*) yttrande den 20 januari 2023 (ab 45) rörande frågan om tillstånd för en utökning av lagringsvolymen för markförvaret för mycket lågaktivt avfall vid Oskarshamns kärnkraftverk.

Föreningen vidhåller det som sagt i det första yttrandet i sak den 30 augusti 2022 (ab 38) vad gäller brister i samrådet, brister i komplettering av ansökan, krav på en rigorös miljöbalksprövning, lokaliseringsfrågan, risk för miljöskador på grund av utsläpp, risk för intrång, möjlig alternativ hantering och behov av ekonomisk säkerhet. Yttrandet bifogas för kännedom till organisationerna i kopia som bilaga 1.

Föreningen vidhåller därmed även följande yrkanden:

1. att domstolen i första hand avslår sökandens ansökan
2. att domstolen i andra hand avvisar ansökan

Synpunkter på sökandens yttrande

1. Lokaliseringsfrågan och risk för intrång

Sökanden framför att bara för att det aktuella området är nu är planlagt som industriområde och i dagsläget är ett riksintresse för slutförvar av använt kärnbränsle, är det troligt att någon form av verksamhet i framtiden kommer att bedrivas inom området.

Föreningen menar att eftersom det endast bedrivs kärnteknisk verksamhet inom området där kärnkraftverket finns och att det i omgivningen i övrigt endast finns en anläggning för mellanlagring av använt kärnbränsle som på sikt ska tömmas, är det snarare troligt att området när kärnkraftreaktorerna är rivna i framtiden kommer att bli en del av ett sammanhängande Natura 2000-område eller nationalpark.

Sökanden anger vad gäller risk för intrång att konstruktionen av förvaret är gjord för att hålla över tid och för att intrång inte kan ske. Föreningen har svårt att se att en övertäckning med en tunn konstgjord yta skulle förhindra intrång. Sökanden säger att de åtgärder som behövs kommer att tas

för underhåll, övervakning och kontroll med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljö. Föreningen menar att sökanden inte kommer att ha något intresse av att fortsätta med detta när kärnkraftverket är nedlagt och rivet.

Föreningarna menar att om tillstånd för verksamheten ges kommer det därmed i framtiden troligtvis att finnas ett förvar för kärnavfall – som det är lätt att tränga in i – inom ett Natura 2000-område eller en nationalpark.

2. Alternativ till det aktuella förvaret

Föreningen noterar att även Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) har synpunkter på riskerna för att sökanden använder förvaret för deponering av avfall som i stället kan brännas eller återvinnas. Föreningen har i det första yrkandet i sak (ab 38) visat att det finns alternativa vägar för hantering och långsiktig förvaring av allt det avfall som sökanden vill deponera. Föreningen menar att det inte får inte vara en kostnadsfråga som avgör om förvaret ges tillstånd.

2. Risker för läckage

Föreningen noterar att både SSM och Statens Geotekniska Institut (SGI) framför farhågor för att förvarets konstruktion inte är tillräckligt robust för att hindra framtida läckage. Föreningen menar att detta är ytterligare ett skäl för att inte ge tillstånd.

Med vänlig hälsning,

Johan Swahn
Kanslichef, MKG

070-467 37 31
johan.swahn@mkg.se

c.c. Oscar Alarik, chefsjurist på Naturskyddsföreningen
Rebecca Nordenstam, miljöjurist på Naturskyddsföreningen
Strålsäkerhetsmyndigheten
Naturvårdsverket
Länsstyrelsen i Kalmar län
Oskarshamns kommun

Bilaga: MKG:s yttrande i sak rörande ansökan om tillstånd för en etapp 3 för att utöka av lagringsvolymen för markförvaret för mycket lågaktivt radioaktivt avfall vid Oskarshamns kärnkraftverk, 30 augusti 2022

YTTRANDE

2022-08-30

Till:

Mark- och miljödomstolen vid Växjö
tingsrätt
mmd.vaxjo@dom.se

Mark- och miljödomstolens mål
nr M 6215-21

Yttrande i sak rörande ansökan om tillstånd för en etapp 3 för att utöka av lagringsvolymen för markförvaret för mycket lågaktivt radioaktivt avfall vid Oskarshamns kärnkraftverk

Föreningen Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, (i fortsättningen *föreningen*) vill till Mark och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt (i fortsättningen *domstolen*) framföra följande yttrande i sak över OKG AB:s (i fortsättningen *sökanden*) ansökan om att få tillstånd för en utökning av lagringsvolymen för markförvaret för mycket lågaktivt avfall vid Oskarshamns kärnkraftverk.

Föreningens medlemsorganisationer är Fältbiologerna, Jordens Vänner, Naturskyddsföreningen, Naturskyddsföreningen i Kalmar län, Naturskyddsföreningen i Skåne, Naturskyddsföreningen Uppsala län och Oss - Opinionsgruppen för säker slutförvaring i Östhammar.

Föreningen yrkar på följande:

1. att domstolen i första hand avslår sökandens ansökan
2. att domstolen i andra hand avvisar ansökan

Grunder för föreningens talan

1. Brister i samrådet

Föreningen har i ett kompletteringsyttrande till domstolen den 28 februari 2022 (ab 18) framfört att föreningen i samrådsredovisningen till ansökan saknar en beskrivning av hur föreningens synpunkter som framförts i samrådet omhändertagits i miljökonsekvensbeskrivningen (MKB:n). Sökanden har i kompletteringen den 17 juni 2022 (ab 22-25) inte svarat på detta kompletteringskrav. Föreningen konstaterar att ett fullgott samråd är en processförutsättning för att erhålla tillstånd för en miljökadlig verksamhet och menar att denna brist är grund för att avslå ansökan.

2. Brister i komplettering av ansökan

Föreningen har i kompletteringsyttrandet till domstolen den 28 februari även framfört ett antal synpunkter på frågeställningar som sökanden behöver komplettera ansökan med. Föreningen konstaterar att sökanden inte med ett ord i kompletteringen den 17 juni 2022 förhåller sig till föreningens frågeställningar. Föreningarna menar att ansökan med bifogad miljökonsekvensbeskrivning (MKB) och kompletteringar därmed inte är tillräckligt komplett för att prövas. Föreningen konstaterar att en fullgod MKB är en processförutsättning för att erhålla

tillstånd för en miljöskadlig verksamhet och menar att den beskrivna bristen är grund för att avslå ansökan.

3. Miljöbalkens hårda krav på tillstånd för en deponi ska tillämpas

Föreningen konstaterar att miljöbalken förstärkts så att villkoren för att få tillstånd för hantering av avfall skärpts. Det bör även innebära att det ställs hårdare krav för att få tillstånd för en deponi. Bilden nedan visar hur en deponi som den som det söks tillstånd för ser ut. Det är fråga om en hårdgjord yta där mer eller mindre noggrant paketerat avfall staplas för att täckas med en tunn beläggning. Ett försök görs för att samla in lakvatten.

Bild på markförvaret vid Oskarshamns kärnkraft¹

Föreningarna menar att det endast är en tidsfråga innan täckningen och bottenplattan för denna typ av deponi inte längre erhåller ursprungligt skydd mot nederbörd och att lakvattnets innehåll av miljöskadliga ämnen då ökar. Även systemet för att samla in lakvatten så att det eventuellt kan efterbehandlas kommer att brytas ner med tiden.

Föreningarna menar att det inte är rimligt att behandla en ansökan om ett markförvar för mycket lågaktivt radioaktivt avfall på annat sätt än som en ansökan om en vanlig konventionell deponi för avfall. Därför ska miljöbalkens villkor för att erhålla tillstånd för en deponi gälla fullt ut. Föreningarna vill även påpeka att tillstånd för ett nytt markförvar kan skapa praxis för motsvarande kommande ansökningar vid Ringhals och Oskarshamns kärnkraftverk².

4. Området för lokalisering bör i framtiden bli intresseområde för naturvård

Föreningarna konstaterar att området där markförvaret är tänkt att lokaliseras i dagsläget inte är ett intresse för naturvård. Däremot är som syns på bilden nedan området norr och söder om Simpevarphalvön redan idag intresseområden för naturvård.

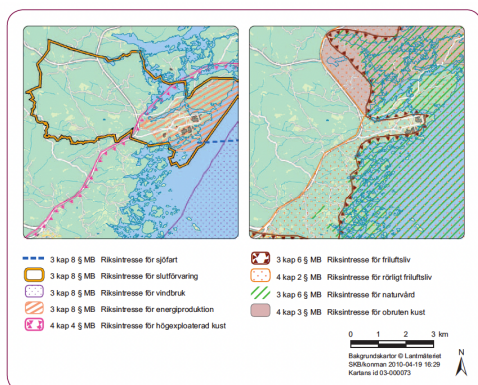

Bild på intresseområden kring Simpevarphalvön³

¹ Bilden finns i den tekniska beskrivningen som är inlämnad som bilaga 6 ansökan (ab 10). Bilden är benämnd figur 8 och finns på sidan 16 i dokumentet.

² Ringhals AB har 2017 ansökt om ett nytt markförvar men dragit tillbaks ansökan 2020 (M 1741-17).

³ Bilden kommer från sidan 120 i miljökonsekvensbeskrivningen i ansökan om ett kärnbränsleförvar i Forsmark och en inkapslingsanläggning vid Oskarshamns kärnkraftverk (https://skb.se/wp-content/uploads/2015/05/MKB_2011.pdf).

Föreningarna menar att redan om 40-50 år kommer den enda kvarvarande kärntekniska verksamheten i Simpevarpsområdet vara mellanlagring och eventuell inkapsling av använt kärnbränsle i anläggningen Clab/Clink. Övriga ytor i området kommer att återställas och bli en del av ett sammanhållet intresseområde för naturvård. Dessutom finns det Natura 2000-områden både norr och söder om området vilket antyder att även Simpevarpsområdet i framtiden skulle kunna erhålla samma status.

5. Långsiktig risk för miljöskador från utsläpp

Enligt ansökan kan lakvattnet från deponin utgöra risk för vattenlevande organismer även om anläggningen fungerar som tekniskt beskrivet. Samtidigt visar beräkningarna av de radiologiska riskerna visar att dessa inte är särskilt betydande och de minskar dessutom med tiden. Föreningarna menar att de huvudsakliga riskerna för miljöskador inte kommer från radioaktiva ämnen utan från kemiska ämnen från deponin.

6. Risker för intrång

När den kärntekniska verksamheten på området är avvecklat om 40-50 år kommer området att bli intressant i första hand för naturvård och rekreation. Om det då finns en deponi med den föreslagna konstruktionen på området kommer det finnas uppenbara risk för intrång i förvaret. Detta kommer att öka de långsiktiga riskerna för miljöskador från utsläpp.

7. Möjlig alternativ hantering i stället för en deponi

Föreningarna menar att det finns alternativ till att fortsätta placera mycket lågaktivt radioaktivt avfall i en deponi.

För det första bör en myndighetsövervakad mycket noggrann sortering och klassificering av avfallet göras så att det inte finns en risk för en slentrianmässig klassificering av avfall som lämpligt att placera i deponin.

För det andra bör allt avfall som är tänkt att deponeras i den tilltänkta deponin mellanlagras på väderskyddade hårdgjorda ytor på ett sätt som inte innebär att förutsättningen för annan senare hantering än deponering omöjliggörs.

För det tredje menar föreningarna att allt avfall bör kunna delas upp i fraktioner som inte behöver deponeras.

- En fraktion är material som efter bearbetning och ytterligare separering kan friklassas och hanteras som konventionellt avfall.
- En fraktion är metaller som kan förbearbetas för att avlägsna så mycket radioaktivt material som möjligt och sedan kan smältas ner för friklassning. En sådan anläggning finns vid Cyclife AB vid Studsvik. Kvarvarande material förvaras som kortlivat radioaktivt avfall i SFR (eller eventuellt, men knappast troligt, som en liten fraktion som långlivat avfall i SFL).
- En fraktion är brännbara material som kan förbrännas i den typ av särskild förbränningsugn som finns vid Cyclife AB vid Studsvik. Kvarvarande material förvaras som kortlivat radioaktivt avfall i SFR (eller eventuellt, men knappast troligt, som en liten fraktion som långlivat avfall i SFL).
- En fraktion är betong och annat material som normalt sett deponeras eller återanvänds och som med rätt hantering bör kunna friklassas och återvinnas eller eventuellt placeras i en deponi för konventionellt avfall. En mindre mängd kvarvarande material förvaras som kortlivat radioaktivt avfall i SFR (eller eventuellt, men knappast troligt, som en liten fraktion som långlivat avfall i SFL).

8. *Behov av ekonomisk säkerhet*

Föreningarna menar att om förvaret får tillstånd kommer det i framtiden att finnas ett behov av att avlägsna och sanera deponin. Riskerna med att ha deponin kvar blir inte acceptabla när den kärntekniska verksamheten på området i framtiden upphör. Om tillstånd för verksamheten ges bör därför ekonomiska säkerheter för att garantera kostnaderna för detta fastställas.

Med vänlig hälsning,

Johan Swahn
Kanslichef, MKG

070-467 37 31
johan.swahn@mkg.se

c.c. Oscar Alarik, chefsjurist på Naturskyddsföreningen
Rebecca Nordenstam, miljöjurist på Naturskyddsföreningen
Naturvårdsverket
Länsstyrelsen i Kalmar län
Oskarshamns kommun